

‘Gewoon’ bespreekbaar maken!

Hoewel het percentage mensen dat onder de armoedegrens leeft, steeds meer daalt (4,4% in 2022 tegenover 6,3% in 2021)¹ zijn het nog steeds veel mensen en dat heeft verstrekende gevolgen. De Rijksoverheid heeft op haar site staan dat kinderen die opgroeien in armoede minder kans hebben op een goede toekomst. Deze kinderen kunnen zich bijvoorbeeld op school minder goed concentreren en lopen vaker een leerachterstand op. Ook gaan ze vaker zonder diploma van school.² Ook in de dagelijkse praktijk hoor ik steeds vaker ouders in mijn spreekkamer benoemen dat het geld al op is, ze niets ontbeten hebben want eerst moeten de kinderen eten of dat ze gelukkig wat via-via hebben weten te regelen. Vaak wordt dit ook nog met de grootste luchtigheid verteld, nemen ze soms een bedankje voor mij mee en als ik niet doorvraag, kunnen we zo een oudersessie voltooien over andere onderwerpen. Dat ook steeds meer mensen met een baan en inkomen gebruikmaken van de voedselbank en studenten niet op kamers kunnen omdat het te duur is, baart me toch wel zorgen.

Zelf ben ik opgegroeid binnen een heel normaal arbeidersgezin. We hadden het niet breed maar we konden wel elk jaar met vakantie, er waren altijd nieuwe kleren als het nodig was en we deden ook één of twee keer per jaar iets leuks, zoals Efteling, pretpark of dierentuin. Goed omgaan met geld, alleen kopen wat je nodig hebt en sparen is mij van jongsaf aan ook wel meegegeven. Zakgeld krijgen betekent ook een kasboekje invullen en alleen wat kopen als je het ook hebt. Van jongs af aan werden mijn zusje en ik ook gestimuleerd

in het hebben van bijbaantjes: een deel hiervan sparen en een deel beschikbaar houden voor een aanschaf. Zo trots was ik als 16-jarige dat ik een kleine tv kon kopen voor op mijn kamer! Nog jarenlang hield ik spreadsheets bij met inkomsten en uitgaven; mijn man hoefde maar te vragen of iets kon en het overzicht was gemaakt. Pas sinds enkele jaren houd ik tijdens de vakantie geen kasboek meer bij en weet ik dat het wel goed zit, mede doordat we een goed inkomen hebben en ik ook vertrouwen op goede keuzes die we gemaakt hebben.

Wat betreft onze eigen kinderen en de digitale manier van sparen en geld uitgeven, zijn mijn man en ik nog wel zoekende. Hoe geef je ze goed mee dat ze financieel verantwoordelijke keuzes maken? Hoe houd je een goed overzicht? Banken hebben handige tools, maar dat betekent ook weer meer leunen op apps en dus altijd je telefoon gebruiken. Wij geven daarom nog steeds zakgeld contant. Dan weten ze goed wat ze hebben, maar we ondertitelen en bespreken veel, zoals hoe het werkt met sparen; ook laten we zien dat er pas iets gekocht kan worden als ze er voldoende voor gespaard hebben. Maar we praten er ook over als het *Jeugdjournaal* aandacht besteedt aan armoede of als ik gezinnen zie waar niet zomaar even bepaalde hobbyspullen gekocht kunnen worden.

Steeds meer mensen met een baan en inkomen maken gebruik van de voedselbank

In zicht

Wel schattig om te merken dat zeker onze oudste goed - uit haar hoofd! - weet hoeveel ze in haar portemonnee heeft en hoeveel je hiervan bij de Action kunt kopen als je weer nieuwe knutselspullen of make-upspullen wilt hebben, of oude spullen aan mij geeft voor de gezinnen op mijn werk.

Maar wat betekent het als je eigenlijk altijd geld tekortkomt? En in een tijd waarin maakbaarheid een rol speelt? Hoe is dat voor kinderen? Ik spreek tijdens een bijeenkomst in de gemeente enkele collega's van andere instanties en een wethouder. We herkennen allemaal dat veel gezinnen het zwaar hebben. We merken echter ook dat we te weinig de vraag stellen of ouders veel stress ervaren in het rondkomen en hen gewoon gaan behandelen. Hoeveel ruimte hebben onze cliënten eigenlijk om echt te profiteren van behandelingen als ze voortdurend financiële stress hebben? En moet onze zorg niet veel inclusiever of integratiever worden? De wethouder maakt een grappige, maar met een serieuze ondertoon doorspekte opmerking dat misschien alle vormen van hulpverlening bij elkaar in een pand moeten zitten, waardoor je afhankelijk van wat er speelt, gelijk naar het juiste loket kunt. Ik vind dit een mooi idee, maar in het huidige versplinterde zorglandschap met allerlei schotten die we echt graag weg willen hebben maar wat niet lukt, klinkt het als een utopie. En toch bekruipt mij ook het gevoel dat Asterix en Obelix hebben in de strip *Asterix & Obelix veroveren Rome* (later verfilmd onder de titel *Asterix en Obelix en de helden*) waarbij ze van loket naar loket gestuurd worden, eerst de juiste

briefjes moeten krijgen en uiteindelijk niet geholpen worden.

Een van de kinderen die bij mij in behandeling is, is in de behandelkamer heel open over hoe het is om in armoede op te groeien. De schaamte dat je op school niet altijd iets uit de automaat kunt halen, en je ook niet de eerste fiets accepteert vanuit een armoedebudget. Ze krijgt thuis ook veel liefde, en er zijn gelukkig veel initiatieven vanuit de kerk of de gemeente waar ze op terug kan vallen zodat er wel leuke uitjes en zelfs vakanties zijn. Dit is een mooie tegenhanger voor alle stress en schaamtegevoelens, maar vraagt ook wel van mij als therapeut om dit onderwerp niet te schuwen en er 'gewoon' naar te vragen. Ik moet niet te makkelijk meegaan in de luchtigheid of het wegwuiven van ouders. Want een brein onder stress neemt echt niet op wat wij bespreken en helpt ouders zeker niet om goed te mentaliseren.

Noten

1. [longreads.cbs.nl/armoede-en-sociale-uitsluiting-2023/#:~:text=Risico%20op%20\(langdurige\)%20armoede%20sterk,afname%20komt%20door%20de%20energiemaatregelen](https://longreads.cbs.nl/armoede-en-sociale-uitsluiting-2023/#:~:text=Risico%20op%20(langdurige)%20armoede%20sterk,afname%20komt%20door%20de%20energiemaatregelen).
2. www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/armoedebestrijding/armoede-verminderen#:~:text=Stress%2C%20gezondheidsproblemen%20en%20schaamte%20door%20geldzorgen&text=Als%20iemand%20de%20rekening%20niet,de%20gezondheid%2C%20eenzaamheid%20en%20schaamte.

Moniek Coorn

is als klinisch psycholoog werkzaam bij Jeugd GGz, onderdeel van de Dimence groep.